

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	28.03.2024, Pärnu
Koostaja ametinimetus ja nimi:	abiprokurör Liisi Kisler
Ametiasutuse nimi:	Lääne Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	22267000492
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 199 lg 2 p 5
Kahtlustatava nimi (isikukood):	XXX

Lääne Ringkonnaprokuratuur menetleb kriminaalasja, milles XXX kahtlustatakse KarS § 199 lg 2 p 5 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et tema 27.06.2022. a ajavahemikul kell 18.00 kuni 19.00 Pärnu maakonnas Pärnu linnas Silla külas XXX teel suunaga Vaskrääma poole haaras kinni XXX kaelas olevast kuldketist ning lõikas selle lõiketangidega abil läbi. Hoolimata XXX palvetest kett väärtusega 4131 eurot tagastada, XXX seda ei teinud. Seega pani XXX toime avalikult võõra vallasasja äravõtmise selle ebaseadusliku omastamise eesmärgil.

KrMS § 202 lg 1 sätestab, et kui kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu ja selles kahtlustatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud endale kohustuse tasuda kulud ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks. Samas paragrahvi lõike 7 kohaselt, kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel kriminaalmenetluse lõpetada ja kohustused määrata prokuratuur.

Prokurör, tutvunud kriminaalasja materjalidega leiab, et käesoleval juhul esinevad KrMS § 202 lg-tes 1 ja 7 sätestatud eeldused menetluse lõpetamiseks avaliku menetlushuvi puudumise tõttu ja kuna isiku süü ei ole suur.

XXX esitatud kahtlustuse näol on tegemist teise astme kuriteoga. KarS § 199 lg 2 eest ei näe karistusseadustik ette alammäärana vangistust, vaid rahalise karistuse. Sanktsiooni maksimummääraks on kuni viieaastane vangistus.

KrMS § 202 lg 1 raames mõeldakse isiku teosüüd karistusseadustiku mõttes, s.o vaadatakse üksnes konkreetset kuritegu, mitte isikut või tema varasemat käitumist, ning erinevaid preventsiioone. Arvesse võetakse isiku panust kuriteo toimepanemisel, tahtluse või ettevaatamatuse astet, tekitatud kahju liiki ja suurust, isiku vanust ja arusaamisvõimet ning seadusandja poolt sätestatud karistus.

Kahtlustatav võttis kannatanult ära kuldketi, mille väärtus oli ca 4000 eurot, kuna tal oli kannatanuga üks asi lahendada. Kriminaalasjas kogutud materjalidest nähtub, et kahtlustatav on ära võetud kuldketi kannatanule tagastanud. Kannatanul enam pretensioone kahtlustatava

vastu ei ole ning mingit kahju ta kahtlustatavalt nõuda ei soovi. Kahtlustatav on nõus tema suhtes esitatud kahtlustusega ja tunnistab oma süüd. Eelnevad kaalutlused ei võimalda teha järeldust, et kahtlustatava süü oleks piisavalt suur, et õigustada tema suhtes kohest kriminaalrepressiooni kohaldamist.

Kahtlustatava osas puudub ka avalik menetlushuvi, mis takistaks menetluse lõpetamist KrMS § 202 alusel. Kohtupraktikas seostatakse avalikku menetlushuvi enamjaolt materiaalses karistusõiguses sätestatud karistamise eesmärkidega, s.o üld- ja eripreventatiivsete kaalutlustega. Eripreventatiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib eeldatavasti tingida tema poolt uute süütegude toimepanemise. Seda tõenäosust on võimalik hinnata lähtuvalt isiku varasemast karistatusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust, s.o kas tegemist on ühekordse või korduva teoaktiga.

XXX puuduvad kehtivad kriminaal- ja väärteokaristused. Teo toimepanemise hetkel oli tal üks kehtiv väärteokaristus KarS § 218 lg 1 - § 25 lg 2 rikkumise eest. Samuti on tema suhtes varem lõpetatud KrMS § 202 alusel kriminaalmenetlusi 05.11.2021. a KarS § 199 lg 2 p 9 tunnustel (toimepanemise aeg 21.02.2021, 22.01.2021, 26.02.2021) ja 10.11.2017. a KarS § 199 lg 1 tunnustel (toimepanemise aeg 08.09.2016). Arvestades aga eelmiste kriminaalmenetlustest ja selle kriminaalasja teo toimepanemisest möödunud aega, ei ole kahtlustatava puhul alust arvata, et karistamisest loobumine võib tingida kuritegude toimepanemise jätkamise. XXX on tunnistanud, et pani toime kahtlustuses esitatud kuriteo. Seega on isik saanud aru oma teo keelatusest. Viimase kuriteo pani XXX toime 27.06.2022 ning pärast seda ei ole XXX 1 aasta ja 9 kuu jooksul prokuratuurile teadolevalt toime pannud ühtegi uut süütegu.

Üldpreventatiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad. Sellised kuriteod, milles menetluse lõpetamine ei ole eelduslikult kooskõlas üldpreventatiivsete kaalutlustega, kajastuvad Riigi peaprokuröri 15.03.2022 juhise nr RP-1-2/22/1 punktis 3.2 ja 3.3. Täpsemalt näeb viidatud juhise ette punktis 3.3.7 avaliku menetlushuvi juhul, kui KarS § 199 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemisel tekitatud kahju ületab olulise kahju määra, mis KarS § 12¹ p 1 järgi on 4000 eurot. Käesoleval juhul võttis XXX ära küll kuldketi, mille väärtus oli ca 4000 eurot, kuid kahju ei ole tekkinud. Kannatanu sai oma keti tagasi ja mingit kahju kahtlustatavalt nõuda ei soovi. Avalik menetlushuvi on olemas üldjuhul siis, kui kuritegu on toime pandud elusfääris, mille vastu peab avalikkusel olema eriline usaldus, või isiku karistamine on vajalik õiguskorra kaitsmise huvides või kuriteo tõttu kannatanul puuduvad peale kriminaalmenetluse efektiivsed õiguskaitsevahendid. Selliste juhtudega käesoleval juhul tegemist ei ole.

Prokuröri hinnangul puudub käesoleval juhul avalik menetlushuvi. XXX etteheidetava süüteo kriminaalõigusnormidega kaitstava õiguskorra kui üldise väärtusmastaabi riive heastamine ning tema õiguskuulekale käitumisele suunamine on prokuröri arvates võimalik saavutada ka muude vahenditega kui kriminaalkorras karistamisega. Samuti on võimalik KarS § 56 lg 1 sätestatu üld- ja eripreventsiooni eesmärgid saavutada ka ilma isikut kriminaalvastutusele võtmata. Avaliku menetlushuvi hindamisel tuleb märkida, et antud juhul juba kriminaalmenetluse alustamine ja läbiviimine, milles XXX koheldi kahtlustatavana, oli tema jaoks preventiivseks teguriks, mis aitab aru saada oma teo keelatusest ning vastavalt sellele arusaamisele käituda ja hoiduda süütegude toimepanemisest. Puudub alus arvata, et

kahtlustatav jätkab edaspidi kuritegude toimepanemist. Prokuröri hinnangul saab KrMS § 202 sätestatud kohustusega suunata XXX õiguskoulekusele.

Eeltoodud asjaolusid arvestades leiab prokurör, et kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ning tuleb asuda seisukohale, et kahtlustatava suhtes ei ole vajalik ilmtingimata eri- ega üldpreventiivsetel kaalutlustel kriminaalmenetlusega jätkamine või karistuse kohaldamine. Seega puudub edasine avalik menetlushuvi kriminaalmenetluse jätkamiseks XXX suhtes ning KrMS § 202 sätestatud aluste esinemise korral võib kriminaalmenetluse lõpetada.

Prokurör leiab, et kuivõrd XXX on 61-aastane töövõimetuspensionär, on otstarbekas kahtlustatavale määrata ainsaks kohustusteks maksta riigituludesse 410 eurot. Nimetatud mõjutusvahend koos kriminaalmenetlusele allutamisega on prokuröri arvates piisavad XXX poolt toimepandud teo suhtes riikliku hukkamõistu väljendamiseks.

XXX on andnud nõusoleku kriminaalmenetluse lõpetamiseks ning lubanud täita talle pandud kohustuse.

Seega, kuna tegemist on teise astme kuriteoga, isiku süü ei ole suur ja menetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ning kahtlustatav on võtnud kohustuse maksta kindel summa riigi tuludesse, siis prokurör leiab, et on olemas alused kriminaalmenetluse lõpetamiseks XXX suhtes KrMS § 202 sätteid kohaldades.

Juhindudes KrMS §-dest 202 lg 7 ja 206, abiprokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 22267000492 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

2.1. KrMS § 202 lg 2 p 2 alusel on XXX kohustatud maksma riigituludesse 410 eurot.

Kohustuse täitmise tähtajaks määrata 28.08.2024 (k.a).

3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei ole kohaldatud.

4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.

5. Riiklikus sõrmejälgede registris, andmekogus ABIS ja riiklikus DNA-registris sisalduvate andmete kustutamine: andmeid ei kogutud.

6. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.

7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata anda kahtlustatavale ja saata kannatanu XXX.

9. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Lääne Ringkonnaprokuratuuris (Õhtu põik 5, Pärnu). Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.

10. Vastavalt KrMS § 207 lõigete 2 ja 3 alusel võib kannatanu põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, mille asukoht on Wismari 7, Tallinn 15188.

Liisi Kisler

Olen kohustusega nõus ja määruse koopia kätte saanud. Saan aru, et määruses nimetatud kohustuse täitmata jätmise korral kriminaalmenetlus uuendatakse.

XXX _____
(allkiri ja kuupäev)